

Navlestrengsblod ved akutt leukemi

Injeksjon av navlestrengsblod i hoftekammen i stedet for blodoverføring gjør at man unngår avstøtning og er assosiert med en lavere risiko for transplantat-mot-vert-sykdom. Det viser en ny studie publisert i *The Lancet Oncology* [DOI: 10.1016/S1470-2045(08)70180-3].

Navlestrengsblodoverføring kan være en effektiv behandling ved akutt leukemi, men avstøtning og høye rater av transplantat-mot-vert-sykdom gjør at det sjelden er aktuelt.

Italienske forskere injiserte i stedet navlestrengsblodet i hoftekammen hos 32 pasienter med akutt leukemi. Ingen av pasientene utviklet alvorlig transplantat-mot-vert-sykdom. 16 pasienter overlevde med sykdommen i remisjon 13 måneder etter behandlingen.

Atferdsterapi hjelper ikke ved inkontinens

Atferdsterapi i tillegg til behandling med tolterodin gir ikke bedre effekt enn behandling med tolterodin alene hos kvinner med urgeinkontinens. Det viser en randomisert studie (*Ann Intern Med* 2008; 149: 161–9).

307 kvinner med urgeinkontinens ble randomisert til behandling med tolterodin alene eller kombinert med atferdsterapi i ti uker. Seks måneder etter avsluttet behandling rapporterte 41 % av kvinnene i begge gruppene at de hadde en minimum 70 % reduksjon i antall inkontinensepisoder uten videre behandling. Det var ingen forskjell mellom de to gruppene. Kun 68 % av kvinnene fullførte ti uker med behandling.

Tyreotropin og Alzheimers sykdom

Både lavt og høyt nivå av tyreotropin er assosiert med en økt risiko for Alzheimers sykdom hos kvinner, men ikke hos menn. Det viser resultater fra Framinghamstudien (*Arch Intern Med* 2008; 168: 1514–20).

Forskerne fulgte 1 864 eldre deltakere over 12,7 år. Av disse utviklet 209 Alzheimers sykdom. Kvinner i den laveste og høyeste tertilen av tyreotropinkonsentrasjon i serum hadde økt risiko for Alzheimers sykdom sammenliknet med kvinner i den midterste tertilen.

Hos menn fant forskerne ingen sammenheng mellom tyreotropinnivå og Alzheimers sykdom.

Gener + røyk = lungekreft?

Gener påvirker risikoen for utvikling av lungekreft, men mekanismen er ikke klarlagt.

Tre forskergrupper har ved hjelp av store genomvide assosiasjonsstudier identifisert polymorfismer på kromosomarm 15q, som er assosiert med utvikling av lungekreft (1–3). Blant genene i denne regionen er nikotinacetylcholinreseptorer.

– Det er gjort spennende forskning om den genetiske bakgrunnen for lungekreft de siste årene, sier overlege Paal Brunsvig ved Radiumhospitalet. I vår del av verden er ca. 90 % av lungekrefttilfellene forårsaket av røyking, mens ca. 50 % av asiatiske kvinner med lungekreft aldri har røykt. Lungekreft hos røykere og aldri-røykere er antakelig to ulike sykdommer, som kanskje i fremtiden vil behandles ulikt.

Det har lenge vært kjent at visse gener disponerer for brystkreft og eggstokkreft, men lungekreft har aldri vært regnet som en arvelig sykdom. Det er rapportert økt forekomst i enkelte familier, og disposisjon for nikotinavhengighet kan være forklaringen.

Tobakksrøyk er fortsatt den viktigste risikofaktor for å utvikle lungekreft, og undersøkelser kan kanskje bidra til å finne per-

Lungekreft hos røykere og ikke-røykere er trolig to ulike sykdommer. Illustrasjonsfoto Colourbox

soner som absolutt ikke bør røyke, sier Brunsvig.

Åslaug Helland
 aslaug.helland@gmail.com
 Tidsskriftet

Litteratur

1. Thorgeirsson TE, Geller F, Sulem P et al. A variant associated with nicotine dependence, lung cancer and peripheral arterial disease. *Nature* 2008; 452: 638–41.
2. Hung RJ, McKay JD, Gaborieau V et al. A susceptibility locus for lung cancer maps to nicotinic acetylcholine receptor subunit genes on 15q25. *Nature* 2008; 452: 633–7.
3. Amos CI, Broderick P, Gorlov IP et al. Genome-wide association scan of tag SNPs identifies a susceptibility locus for lung cancer at 15q25.1. *Nat Genet* 2008; 40: 616–22.

Wernickes encefalopati etter fedmekirurgi

Wernickes encefalopati er en sjelden, men alvorlig komplikasjon av fedmekirurgi.

Wernickes encefalopati skyldes akutt mangel på tiamin og kan oppstå etter 2–3 uker uten tiamintilførsel. Typiske symptomer er endret mental status, øyebevegelsesforstyrrelser og cerebellar dysfunksjon. I en ny systematisk oversiktsartikkel har jeg undersøkt det kliniske forløpet hos 84 rapporterte tilfeller av Wernickes encefalopati etter fedmekirurgi (1).

Komplikasjonen oppsto innen seks måneder etter operasjonen hos 94 %. Hyppig og vedvarende oppkast var beskrevet hos 90 % av pasientene. En annen risikofaktor var intravenøs tilførsel av glukose (18 %). Tiaminkonsentrasjonen i blod var lav hos 77 %, men var målt hos få pasienter. MR-undersøkelse av hjernen hadde en sensitivitet på 47 % for å påvise tegn forenlig med Wernickes encefalopati, mens CT-undersøkelse hadde sensitivitet på 0 %. Halvparten av pasientene fikk varige nevrologiske skader. Komplikasjonen

oppsto etter alle typer fedmekirurgi, og også hos pasienter som tok vitamintilskudd.

Estimater viste at Wernickes encefalopati oppsto hos ca. 1 av 500 fedmeopererte pasienter. Dette tilsvarer 1–2 tilfeller årlig i Norge. Pasienter som utvikler alvorlig tiaminmangel etter fedmeoperasjon er ofte fortsatt overvektige, og leger kan derfor ha høy terskel for å oppfatte at symptomene skyldes mangelfull ernæring. Tiamin bør gis til alle pasienter som reinnlegges etter fedmekirurgi, og til alle som har uttalt og langvarig oppkast. Dette er enkel, billig, sikker og effektiv forebygging.

Erlend Tuseth Aasheim
 e.t.aasheim@medisin.uio.no
 Hormonlaboratoriet
 Aker universitetssykehus

Litteratur

1. Aasheim ET. Wernicke's encephalopathy following bariatric surgery: a systematic review. *Ann Surg* 2008, akseptert for publisering.